HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

9 noiembrie 2010 *

În cauza C-296/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Amtsgericht Stuttgart (Germania), prin decizia din 31 mai 2010, primită de Curte la 16 iunie 2010, în procedura

Bianca Purrucker

împotriva

Guillermo Vallés Pérez,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J.N. Cunha Rodrigues, președinte de cameră, domnii A. Arabadjiev, A. Rosas (raportor), U. Lõhmus și A. Ó Caoimh, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul N. Jääskinen,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere decizia președintelui Curții din 15 iulie 2010 de judecare a cauzei potrivit procedurii accelerate în conformitate cu articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și cu articolul 104a primul paragraf din Regulamentul de procedură al Curții,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 septembrie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Purrucker, de B. Steinacker, Rechtsanwältin;

— pentru guvernul german, de domnul T. Henze și de doamna J. Kemper, în calitate de agenți;

— pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul spaniol, de domnul J. M. Rodríguez Cárcamo, în calitate de agent;

— pentru guvernul francez, de domnul G. de Bergues și de doamna B. Beaupère-Manokha, în calitate de agenți;

— pentru guvernul Regatului Unit, de doamna F. Penlington, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de doamnele A.-M. Rouchaud-Joët și S. Grünheid, în calitate de agenți,

după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Purrucker, pe de o parte, și domnul Vallés Pérez, pe de altă parte, având ca obiect încredințarea fiului acestora, Merlín.

Cadrul juridic

3 Regulamentul nr. 2201/2003 a fost precedat de Regulamentul (CE) nr. 1347/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești față de copiii comuni (JO L 160, p. 19). Regulamentul nr. 1347/2000 a fost abrogat prin Regulamentul nr. 2201/2003, al cărui domeniu de aplicare este mai larg.

4 Considerentele (12), (16) și (21) ale Regulamentului nr. 2201/2003 prevăd:

„(12) Temeiurile de competență stabilite prin prezentul regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității. Prin urmare, ar trebui să fie competente în primul rând instanțele statului membru în care copilul își are reședința obișnuită, cu excepția unor cazuri de schimbare a reședinței copilului sau ca urmare a unui acord încheiat între titularii răspunderii părintești.

[…]

(16) Prezentul regulament nu împiedică instanțele unui stat membru să ia, în caz de urgență, măsuri provizorii sau asiguratorii privind persoanele și bunurile aflate în acest stat.

[…]

(21) Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate într-un stat membru ar trebui să se bazeze pe principiul încrederii reciproce, iar motivele de refuz al recunoașterii ar trebui reduse la minimul necesar."

5 Potrivit articolului 2 din Regulamentul nr. 2201/2003:

„În sensul prezentului regulament:

1. «instanță judecătorească» înseamnă toate autoritățile din statele membre competente în materiile care intră sub incidența domeniului de aplicare al prezentului regulament în temeiul articolului 1;

[…]

4. «hotărâre judecătorească» înseamnă […] orice hotărâre judecătorească privind răspunderea părintească pronunțată de o instanță judecătorească a unui stat membru, oricare ar fi denumirea hotărârii, inclusiv termenii «decizie», «sentință» sau «ordonanță»;

[…]

7. «răspundere părintească» înseamnă ansamblul drepturilor și obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare privind persoana sau bunurile unui copil. Aceasta cuprinde în special încredințarea și dreptul de vizită;

[…]

9. «încredințare» înseamnă drepturile și obligațiile privind îngrijirea persoanei unui copil, în special dreptul de a decide asupra locului său de reședință;

[…]”

6 Articolul 8 alineatul (1) din acest regulament prevede:

„Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată.”

7 Articolul 16 din Regulamentul nr. 2201/2003, intitulat „Sesizarea unei instanțe judecătorești”, prevede:

„(1) O instanță judecătorească se consideră sesizată:

(a) la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței sau a unui act echivalent, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului

sau

(b) în cazul în care actul trebuie notificat sau comunicat înainte de fi depus la instanță, la data primirii acestuia de către autoritatea responsabilă pentru notificare sau comunicare, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie depus la instanță.”

8 Potrivit articolului 17 din acest regulament:

„Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul prezentului regulament și pentru care, în temeiul prezentului regulament, este competentă o instanță dintr-un alt stat membru, se declară, din oficiu, necompetentă.”

9 Articolul 19 alineatele (2) și (3) din regulamentul menționat prevede:

„(2) În cazul în care acțiuni referitoare la răspunderea părintească privind un copil, având același obiect și aceeași cauză, se introduc în fața instanțelor judecătorești din state membre diferite, instanța sesizată în al doilea rând suspendă din oficiu procedura până când se stabilește competența primei instanțe sesizate.

(3) În cazul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată în al doilea rând își declină competența în favoarea acesteia.

În acest caz, partea care a introdus acțiunea la instanța sesizată în al doilea rând poate intenta respectiva acțiune la prima instanță sesizată."

10 Articolul 20 din același regulament, intitulat „Măsuri provizorii și asiguratorii", prevede:

„(1) În caz de urgență, dispozițiile prezentului regulament nu împiedică instanțele judecătorești dintr-un stat membru să ia măsuri provizorii sau asiguratorii cu privire la persoanele sau bunurile prezente în acest stat, prevăzute de dreptul acestui stat membru, chiar dacă, în temeiul prezentului regulament, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond.

(2) Măsurile luate în conformitate cu alineatul (1) încetează să producă efecte atunci când instanța din statul membru competentă în temeiul prezentului regulament pentru soluționarea cauzei pe fond a luat măsurile pe care le consideră corespunzătoare."

11 Articolul 21 și următoarele din Regulamentul nr. 2201/2003 privesc recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești. Articolul 21 alineatul (1) menționat prevede, în special, că hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru se recunosc în celelalte state membre fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură.

12 Potrivit articolului 24 din Regulamentul nr. 2201/2003, competența instanței judecătorești din statul membru de origine nu poate fi controlată.

Situația de fapt din acțiunea principală și procedurile în curs

13 Din decizia de trimitere, din situația de fapt descrisă în Hotărârea din 15 iulie 2010, Purrucker (C-256/09, Rep., p. I-7353) și din dosarul cauzei comunicat Curții de instanța de trimitere rezultă că, la mijlocul anului 2005, doamna Purrucker, resortisantă germană, s-a mutat în Spania pentru a locui cu domnul Vallés Pérez, resortisant spaniol născut în Germania. Din relația acestora au rezultat, la 31 mai 2006, gemenii născuți prematur Merlín, băiat, și Samira, fată. Domnul Vallés Pérez a recunoscut copiii. În temeiul dreptului spaniol, având în vedere că părinții locuiau împreună, aceștia exercită împreună drepturile privind încredințarea copiilor. Copiii au cetățenie germană și spaniolă.

14 Întrucât raporturile dintre doamna Purrucker și domnul Vallés Pérez s-au deteriorat, doamna Purrucker a dorit să se întoarcă în Germania împreună cu copiii săi, domnul Vallés Pérez opunându-se, într-o primă etapă, în acest sens. La 30 ianuarie 2007, părțile au încheiat un acord notarial, care trebuia să fie aprobat de o instanță pentru a fi executoriu, potrivit căruia doamna Purrucker trebuia să se mute în Germania împreună cu copiii.

15 Ca urmare a apariției unor complicații și a necesității de a suporta o intervenție chirurgicală, copilul Samira nu a putut părăsi spitalul în ziua prevăzută pentru plecare. În consecință, doamna Purrucker a plecat în Germania cu fiul său Merlín la 2 februarie 2007. Împrejurarea dacă, din cauza acestei situații speciale, domnul Vallés Pérez mai era de acord cu plecarea doamnei Purrucker împreună cu Merlín se află în litigiu între părțile din acțiunea principală.

16 Reședința membrilor familiei a rămas neschimbată din momentul plecării doamnei Purrucker la 2 februarie 2007.

17 Între părțile din acțiunea principală sunt în curs trei proceduri:

— prima, în Spania, la Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial, având ca obiect luarea unor măsuri provizorii, introdusă de domnul Vallés Pérez. Nu este exclus ca, în anumite condiții, această procedură să poată fi considerată o procedură pe fond având ca obiect încredințarea copiilor Merlín și Samira;

— a doua, în Germania, introdusă de domnul Vallés Pérez, având ca obiect *exequatur*-ul hotărârii judecătorești pronunțate la 8 noiembrie 2007 de Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial prin care s-au luat anumite măsuri provizorii și în legătură cu care s-a pronunțat Hotărârea Purrucker, citată anterior, și

— a treia, în Germania, introdusă de doamna Purrucker, având ca obiect încredințarea acelorași copii. Aceasta este procedura în care s-a formulat cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

Procedura inițiată în Spania în vederea luării unor măsuri provizorii referitoare la încredințarea copiilor și, eventual, în vederea pronunțării unei hotărâri judecătorești pe fond

18 Întrucât a considerat că nu mai trebuie să respecte acordul autentificat la notar la 30 ianuarie 2007, domnul Vallés Pérez a inițiat în cursul lunii iunie 2007, la Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial, o procedură în vederea luării unor măsuri provizorii și, în special, a încredințării copiilor Merlín și Samira.

19 Ședința a avut loc la 26 septembrie 2007. Doamna Purrucker a prezentat observații scrise și a fost reprezentată în ședință.

20 Prin hotărârea din 8 noiembrie 2007, Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial s-a considerat competent și a adoptat măsuri urgente și provizorii, în special privind încredințarea copiilor. Această hotărâre a făcut obiectul unei hotărâri de rectificare din 28 noiembrie 2007.

21 Potrivit înscrisurilor depuse la dosar, în conformitate cu dreptul spaniol, în cazul în care se solicită și se iau măsuri provizorii înaintea formulării unei cereri pe fond, efectele lor nu se mențin decât dacă cererea principală este introdusă în termen de 30 de zile de la data luării măsurilor provizorii.

22 În luna ianuarie 2008, la o dată care nu a fost precizată și care nu reiese din niciun înscris din dosarul comunicat de instanța de trimitere, domnul Vallés Pérez ar fi introdus o cerere pe fond la Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial. Doamna Purrucker susține că această cerere a fost formulată tardiv.

23 Prin hotărârea din 28 octombrie 2008, Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial a adoptat o poziție cu privire la problema „primei instanțe sesizate", în sensul articolului 19 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003. Această instanță a susținut că soluționase deja problema competenței sale prin hotărârea din 8 noiembrie 2007 și a amintit diferitele elemente de fapt reprezentând factori de legătură citate în acea hotărâre. Aceasta arată că, la 28 iunie 2007, a admis cererea de luare a unor măsuri provizorii referitoare la încredințarea copiilor. În condițiile în care instanța germană a fost sesizată de mamă abia în luna septembrie 2007, Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial se consideră „prima instanță sesizată" și se declară competent să soluționeze cauza în conformitate cu articolul 16 din Regulamentul nr. 2201/2003.

24 Prin hotărârea din 21 ianuarie 2010, Audiencia Provincial de Madrid (Spania), sesizată cu apel de doamna Purrucker, a confirmat hotărârea din 28 octombrie 2008. Instanța de apel consideră că, în vederea aplicării articolului 16 din Regulamentul nr. 2201/2003, prima cerere este cererea de măsuri provizorii depusă în conformitate cu dreptul spaniol la Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial, care este anterioară cererii introduse la instanța germană. În schimb, articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003, invocat de doamna Purrucker, dacă este aplicabil în speță, nu ar stabili nicio normă de competență și ar privi doar adoptarea unor măsuri asiguratorii exclusiv în caz de urgență, în timp ce competența, care face obiectul speței, ar fi determinată în conformitate cu normele prevăzute la articolul 19 din acest regulament. Această soluție ar fi, pe de altă parte, conformă cu dispozițiile articolului 22 alineatul 3 din Legea organică privind puterea judecătorească (Ley Orgánica del Poder Judicial).

Procedura inițiată în Germania pentru a obține exequatur-ul hotărârii pronunțate de Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial la 8 noiembrie 2007

25 Este vorba despre procedura care a determinat pronunțarea Hotărârii Purrucker, citată anterior. Într-o primă etapă, domnul Vallés Pérez solicitase printre altele înapoierea copilului Merlín și introdusese, cu titlu preventiv, o cerere de învestire cu formulă executorie a hotărârii pronunțate la 8 noiembrie 2007 de Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial. Într-o a doua etapă, acesta a solicitat în mod prioritar *exequatur*-ul acestei hotărâri. În consecință, Amtsgericht Stuttgart, printr-o decizie din 3 iulie 2008, și Oberlandesgericht Stuttgart (Germania), printr-o decizie din 22 septembrie 2008 pronunțată în apel, au acordat *exequatur*-ul hotărârii menționate.

26 În urma unui recurs introdus de doamna Purrucker, Bundesgerichtshof (Germania) a adresat o întrebare preliminară Curții. Prin Hotărârea Purrucker, citată anterior, aceasta a răspuns că dispozițiile articolului 21 și următoarele din Regulamentul nr. 2201/2003 nu se aplică în privința măsurilor provizorii în materia încredințării care intră în domeniul de aplicare al articolului 20 din regulamentul menționat.

27 La punctul 76 de Hotărârea Purrucker, citată anterior, Curtea a indicat, printre altele, că, atunci când competența pe fond, conform Regulamentului nr. 2201/2003, a unei instanțe judecătorești care a luat măsuri provizorii nu rezultă în mod vădit din elementele hotărârii judecătorești pronunțate sau atunci când această hotărâre nu conține o motivare lipsită de orice ambiguitate privind competența pe fond a acestei instanțe judecătorești, prin referire la unul dintre criteriile de competență prevăzute la articolele 8-14 din acest regulament, se poate concluziona că hotărârea respectivă nu a fost adoptată conform normelor de competență prevăzute de regulamentul amintit.

Procedura inițiată în Germania având ca obiect încredințarea

28 La 20 septembrie 2007, doamna Purrucker a solicitat, printr-o acțiune pe fond intentată la Amtsgericht Albstadt (Germania), să îi fie acordată încredințarea exclusivă a copiilor Merlín și Samira. Această cerere nu a fost notificată pârâtului din acțiunea principală decât la 22 februarie 2008 printr-o scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Totuși, atât acesta, cât și Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial luaseră deja cunoștință despre existența acestei cereri introductive.

29 Reiese în special din hotărârile din 25 septembrie 2007 și din 9 ianuarie 2008 pronunțate de Amtsgericht Albstadt că, în opinia acestei instanțe, cererea doamnei Purrucker nu avea nicio șansă să fie admisă. Astfel, în măsura în care părinții nu erau căsătoriți și nu părea să existe o declarație referitoare la încredințarea comună, acordul notarial din 30 ianuarie 2007 neputând fi interpretat în sensul că reprezintă o asemenea declarație, doamna Purrucker dispunea de încredințarea exclusivă a copiilor, astfel încât o hotărâre judecătorească de încredințare nu era necesară. Pe de altă parte, Amtsgericht Albstadt menționa procedura aflată în curs de desfășurare în Spania.

30 Printr-o hotărâre din 19 martie 2008, Amtsgericht Albstadt a respins, printre altele, pentru lipsă de competență, cererea doamnei Purrucker în ceea ce îl privea pe copilul Samira. Această hotărâre a fost confirmată la 5 mai 2008 de Oberlandesgericht Stuttgart. În hotărârea sa, Oberlandesgericht Stuttgart a arătat că acest copil a avut, încă de la naștere, reședința obișnuită în Spania. În opinia acestei instanțe, articolul 9 din Regulamentul nr. 2201/2003 nu se aplică situației de fapt din speță, iar condițiile prevăzute la articolul 15 din același regulament nu erau întrunite.

31 Printr-o altă hotărâre din 19 martie 2008, Amtsgericht Albstadt a suspendat procedura referitoare la încredințarea copilului Merlín în temeiul articolului 16 din Convenția

de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”). Această procedură s-a reluat la 28 mai 2008 la cererea doamnei Purrucker, întrucât, până la acea dată, domnul Vallés Pérez nu introdusese nicio cerere de înapoiere în temeiul Convenției de la Haga din 1980. Nu a fost introdusă nicio cerere ulterior.

32 Ca urmare a cererii de executare a hotărârii pronunțate la 8 noiembrie 2007 de Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial, introdusă de domnul Vallés Pérez, procedura privind încredințarea a fost atribuită Amtsgericht Stuttgart, în conformitate cu articolul 13 din Legea privind executarea și aplicarea anumitor instrumente juridice în materia dreptului internațional al familiei (Gesetz zur Aus- und Durchführung bestimmter Rechtsinstrumente auf dem Gebiet des internationalen Familienrechts).

33 La 16 iulie 2008, doamna Purrucker a sesizat, în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003, Amtsgericht Stuttgart cu o cerere prin care solicita luarea unei măsuri provizorii de atribuire a încredințării exclusive a fiului său Merlín sau, în subsidiar, acordarea dreptului exclusiv de stabilire a reședinței acestui copil. Contextul acestei cereri era marcat, în special, de problemele apărute cu ocazia controalelor medicale preventive. Prin hotărârea din 28 iulie 2008, măsura solicitată a fost respinsă din cauza lipsei urgenței, în sensul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003. Amtsgericht Stuttgart a arătat, printre altele, că acest copil era asigurat în baza asigurării sociale a tatălui său în Spania și că, la nevoie, ar fi posibil să se dispună predarea cărții de asigurări de sănătate către mamă.

34 Din dosarul procedurii care a fost comunicat Curții de instanța de trimitere reiese că, în lunile august, septembrie și octombrie 2008, Amtsgericht Stuttgart a încercat, în cadrul procedurii pe fond aflate pe rolul acesteia, de mai multe ori și prin diferite mijloace, în special prin intermediul magistratului spaniol de legătură din cadrul Rețelei judiciare europene (RJE), să intre în contact cu Juzgado de Primera Instancia n. 4 de

San Lorenzo de El Escorial pentru a afla dacă exista și pe rolul acestuia o procedură pe fond. Eforturile sale nu au avut totuși succes.

35 La 28 octombrie 2008, Amtsgericht Stuttgart a pronunțat o hotărâre în care a expus demersurile făcute pe lângă magistratul spaniol de legătură și lipsa unui răspuns din partea Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial. Amtsgericht Stuttgart a solicitat părților să furnizeze dovezi și să probeze, în primul rând, data la care tatăl a formulat în Spania cererea de măsuri provizorii, în al doilea rând, notificarea hotărârii pronunțate la 8 noiembrie 2007 de Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial și, în al treilea rând, depunerea cererii pe fond de către tată în Spania, precum și data notificării acestei cereri către mamă.

36 Tot la 28 octombrie 2008, Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial a pronunțat o hotărâre al cărei conținut este descris la punctul 23 din prezenta hotărâre, în care se referă la scrisoarea care îi fusese adresată de Amtsgericht Stuttgart.

37 După ce a solicitat părților să își exprime din nou punctul de vedere, Amtsgericht Stuttgart a pronunțat o hotărâre la 8 decembrie 2008, în care face referire la hotărârea din 28 octombrie 2008 a Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial și la calea de atac ce urma să fie introdusă de doamna Purrucker împotriva acesteia. Amtsgericht Stuttgart a considerat că nu se putea pronunța asupra problemei „primei instanțe sesizate", întrucât s-ar aduce atingere securității juridice din moment ce două instanțe judecătorești din state membre diferite ar putea pronunța hotărâri contradictorii. Problema ar trebui să fie soluționată de instanța care s-a declarat prima competentă. În consecință, Amtsgericht Stuttgart a hotărât să suspende judecarea cauzei în conformitate cu articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 până când hotărârea pronunțată la 28 octombrie 2008 de Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial urma să dobândească autoritate de lucru judecat.

38 Doamna Purrucker a declarat o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate la 8 decembrie 2008 de Amtsgericht Stuttgart. La 14 mai 2009, Oberlandesgericht Stuttgart a anulat hotărârea menționată și a trimis cauza spre rejudecare la Amtsgericht Stuttgart în vederea pronunțării unei noi hotărâri. Oberlandesgericht Stuttgart a considerat că o instanță judecătorească are obligația să își verifice singură competența și că articolul 19 din Regulamentul nr. 2201/2003 nu conferă niciuneia dintre instanțele judecătorești sesizate competența exclusivă pentru a stabili care este prima instanță sesizată. Oberlandesgericht Stuttgart a arătat că cererea referitoare la încredințare, introdusă în Spania de domnul Vallés Pérez în cursul lunii iunie 2007, se înscria în cadrul unei proceduri ce are drept scop luarea unor măsuri provizorii, în timp ce cererea referitoare la încredințare, introdusă în Germania de doamna Purrucker la 20 septembrie 2007, constituia o acțiune pe fond. O astfel de acțiune și o procedură prin care se urmărește luarea unor măsuri provizorii ar avea drept obiect litigii diferite sau cereri diferite. Ar trebui, dacă este cazul, să se constate existența unui conflict pozitiv de competență între două instanțe judecătorești.

39 Printr-o ordonanță din 8 iunie 2009, Amtsgericht Stuttgart a solicitat din nou părților să îi precizeze stadiul în care se afla procedura inițiată în Spania și le-a invitat să adopte o poziție cu privire la posibilitatea de a înainta Curții întrebarea preliminară privind stabilirea primei instanțe sesizate, conform articolului 104b din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

40 Prin ordonanța din 19 octombrie 2009, Amtsgericht Stuttgart a propus părților un acord în temeiul căruia acestea puteau fie să stabilească împreună locul reședinței obișnuite a copilului Merlín la doamna Purrucker, iar cel al copilului Samira la domnul Vallés Pérez, prin menținerea încredințării comune, fie să solicite, de comun acord, ca încredințarea copilului Merlín să îi fie atribuită doamnei Purrucker, iar cea a copilului Samira să îi revină domnului Vallés Pérez. Cu toate acestea, propunerea nu a fost acceptată.

41 La 13 ianuarie 2010, a fost organizată o ședință la Amtsgericht Stuttgart în prezența părților din acțiunea principală, domnul Vallés Pérez fiind reprezentat de avocatul său. Punctele de vedere ale acestora din urmă nu au putut fi nici armonizate, nici apropiate.

42 La 21 ianuarie 2010, Audiencia Provincial de Madrid s-a pronunțat asupra apelului introdus de doamna Purrucker prin hotărârea menționată la punctul 24 din prezenta hotărâre. Această hotărâre din 21 ianuarie 2010 a fost comunicată Amtsgericht Stuttgart printr-o scrisoare de avocatul german al domnului Vallés Pérez.

Decizia de trimitere și întrebările preliminare

43 În decizia de trimitere, Amtsgericht Stuttgart expune motivul pentru care, în opinia sa, nu există nicio îndoială rezonabilă cu privire la faptul că Merlín avea reședința obișnuită în Germania la data de 21 septembrie 2007, la momentul introducerii de către doamna Purrucker a cererii de încredințare a acestuia.

44 În opinia acestei instanțe, Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial nu dispunea, în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 2201/2003, de o competență neîntreruptă până la 21 septembrie 2007 ca urmare a faptului că membrii familiei avuseseră înainte reședința obișnuită comună în Spania, întrucât nu este nici probabil, nici dovedit faptul că deplasarea lui Merlín de către doamna Purrucker din Spania în Germania a fost ilicită. Acordul autentificat la notar din 30 ianuarie 2007 și, în plus, absența efectivă a unei cereri de înapoiere formulate în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 2201/2003 coroborat cu Convenția de la Haga din 1980 constituie elemente care combat teza unei deplasări ilicite a unui copil în sensul

articolului 2 punctul 11 din regulamentul menționat. De altfel, Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial nu și-ar fi întemeiat competența pe această dispoziție.

45 Amtsgericht Stuttgart amintește că, potrivit articolului 16 din Regulamentul nr. 2201/2003, o instanță judecătorească se consideră sesizată la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului.

46 Amtsgericht Stuttgart precizează că cererea introductivă din 20 septembrie 2007 a fost depusă la Amtsgericht Albstadt la 21 septembrie 2007, însă nu a fost notificată pârâtului din acțiunea principală decât la 22 februarie 2008, din motive pentru care doamna Purrucker nu este responsabilă și care au legătură cu contestarea competenței internaționale a acestei instanțe de a adopta măsuri în domeniul încredințării fiicei părților din acțiunea principală, Samira.

47 Articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede că instanța unui stat membru sesizată prima cu o acțiune referitoare la răspunderea părintească privind un copil dispune de o competență prioritară față de instanța unui alt stat membru sesizată ulterior cu o acțiune având același obiect și aceeași cauză. Potrivit instanței de trimitere, obiectul litigiului care a determinat inițierea, în luna iunie 2007, a unei proceduri de măsuri provizorii la instanța spaniolă este identic cu cel care a determinat formularea acțiunii pe fond cu care a fost sesizată instanța germană în luna septembrie 2007. Cele două proceduri ar avea astfel ca obiect o cerere prin care se solicită adoptarea unor măsuri judecătorești în materia răspunderii părintești

referitoare la același copil comun. Fiecare dintre cele două părți ar fi solicitat, în fiecare caz, încredințarea exclusivă. În cele două proceduri, părțile ar fi identice.

48 Prioritatea în timp a unei proceduri s-ar aprecia în temeiul articolului 16 din Regulamentul nr. 2201/2003. Amtsgericht Stuttgart arată totuși că modul de redactare a acestei dispoziții nu stabilește nicio distincție între o acțiune pe fond și o procedură de măsuri provizorii prin care se urmărește luarea unor măsuri provizorii. Această situație ar lăsa loc unor concepții juridice diferite cu privire la domeniul de aplicare al articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003.

49 Din concepția juridică adoptată de Juzgado de Primera Instancia n. 4 de San Lorenzo de El Escorial și de Audiencia Provincial de Madrid ar rezulta că o instanță spaniolă este considerată sesizată, în sensul articolului 16 și al articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003, prin introducerea unei cereri de măsuri provizorii. Procedura de măsuri provizorii, combinată cu o acțiune pe fond introdusă ulterior, ar constitui o unitate procedurală. O ordonanță de măsuri provizorii nu ar mai fi *ipso iure* valabilă dacă o acțiune pe fond nu este introdusă în termen de 30 de zile de la notificarea ordonanței de măsuri provizorii.

50 În schimb, potrivit ordonanței din 14 mai 2009 pronunțate de Oberlandesgericht Stuttgart, articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 nu se referă la raportul dintre o acțiune pe fond și o procedură de măsuri provizorii, întrucât aceste proceduri au obiecte diferite, chiar dacă o hotărâre judecătorească referitoare la încredințarea unui copil are efecte identice indiferent dacă este pronunțată într-o procedură de măsuri provizorii sau într-o procedură pe fond. Această interpretare ar fi justificată și de împrejurarea că articolul 21 și următoarele din Regulamentul nr. 2201/2003 nu se aplică măsurilor provizorii, în sensul articolului 20 din regulamentul menționat.

51 Având în vedere aceste elemente, Amtsgericht Stuttgart a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dispozițiile articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 2201/2003] sunt aplicabile în cazul în care o instanță judecătorească dintr-un stat membru sesizată prima de una dintre părți în vederea adoptării unor măsuri în materia răspunderii părintești nu este sesizată decât pentru pronunțarea unor măsuri provizorii, iar o instanță judecătorească dintr-un alt stat membru este sesizată în al doilea rând de cealaltă parte cu o cerere ce are același obiect în vederea pronunțării unei hotărâri pe fond?

2) Aceste dispoziții trebuie să fie aplicate și în cazul în care hotărârea pronunțată în cadrul unei proceduri separate de măsuri provizorii într-un stat membru nu este susceptibilă de a fi recunoscută în alt stat membru, în sensul articolului 21 din Regulamentul nr. 2201/2003?

3) Sesizarea unei instanțe judecătorești dintr-un stat membru în cadrul unei proceduri separate de măsuri provizorii trebuie asimilată unei sesizări cu o acțiune pe fond în sensul articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003, în cazul în care, în conformitate cu dreptul procedural național al acestui stat, instanța respectivă trebuie sesizată ulterior, într-un anumit termen, cu o acțiune pe fondul litigiului, pentru a evita dezavantaje de ordin procedural?”

Procedura în fața Curții

52 În decizia de trimitere, Amtsgericht Stuttgart a solicitat ca trimiterea preliminară să fie judecată potrivit procedurii accelerate în temeiul articolului 104b din Regulamentul de procedură al Curții, sugerând, pe de altă parte, ca această trimitere să fie repartizată aceluiași complet care a judecat cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare prezentată de Bundesgerichtshof. Prin scrisoarea din 1 iulie 2010, Amtsgericht Stuttgart a procedat la o clarificare a cererii sale, precizând că prin aceasta nu se urmărea aplicarea articolului 104b din Regulamentul de procedură, ci a articolului 104a din acest regulament.

53 Prin Ordonanța din 15 iulie 2010, președintele Curții a admis această cerere.

Cu privire la întrebările preliminare

54 Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 este aplicabil în cazul în care o instanță judecătorească dintr-un stat membru sesizată prima de una dintre părți în vederea luării unor măsuri în materia răspunderii părintești nu este sesizată decât pentru a lua măsuri provizorii, iar o instanță dintr-un alt stat membru este sesizată în al doilea rând de cealaltă parte cu o cerere care are același obiect pentru pronunțarea unei hotărâri pe fond. A doua întrebare se referă la aplicarea acestei dispoziții în privința unei hotărâri judecătorești referitoare la măsuri provizorii care nu este susceptibilă de recunoaștere în sensul articolului 21 din acest regulament, în timp ce a treia întrebare se referă la aplicarea dispoziției amintite în privința unei proceduri prin care se urmărește luarea unor măsuri provizorii și care are, eventual, legătură cu o procedură pe fond.

55 Este necesar ca aceste întrebări să fie examinate împreună.

Observațiile părților

56 În fața Curții au fost expuse două teze.

57 Pe de o parte, doamna Purrucker, guvernul german și Comisia Europeană susțin că nu există litispendență în cazul în care o procedură pe fond se desfășoară concomitent cu o procedură prin care se urmărește luarea unor măsuri provizorii și care a condus la pronunțarea unei hotărâri judecătorești, chiar dacă această procedură poate constitui o unitate procedurală cu cererea pe fond, atunci când aceasta este introdusă în termenul prevăzut de lege. Fiecare procedură trebuie să fie considerată o unitate autonomă, iar litispendența încetează atunci când se pronunță o hotărâre judecătorească.

58 În caz contrar, subliniază guvernul german, schimbarea reședinței obișnuite a copilului nu ar putea fi luată în considerare, deși Regulamentul nr. 2201/2003 ia în considerare o asemenea schimbare, ceea ce contravine obiectivului acestui regulament, care este acela de a permite instanței cea mai apropiată de copil să se pronunțe în materia răspunderii părintești. Pe de altă parte, dacă se consideră că există litispendență în cazul unei proceduri pe fond desfășurate concomitent cu o procedură prin care se urmărește luarea unor măsuri provizorii și care a condus la pronunțarea unei hotărâri judecătorești, instanța sesizată în al doilea rând ar fi obligată să efectueze investigații privind dreptul național al statului membru al primei instanțe sesizate pentru a afla dacă luarea unor măsuri provizorii implică sau nu implică faptul ca o procedură pe fond să fie întotdeauna pendinte. În sfârșit, guvernul german amintește riscul ca părțile să determine în mod liber competența de judecată („forum shopping”) în cazul

în care acestea invocă criteriul urgenței pentru a determina o instanță să se considere competentă, să ia măsuri provizorii și să rămână sesizată cu cererea pe fond.

59 Pe de altă parte, guvernele ceh, spaniol și francez susțin că natura procedurii, de măsuri provizorii sau pe fond, nu are niciun efect asupra aplicării articolului 19 din Regulamentul nr. 2201/2003. Amintind punctul 130 din concluziile avocatului general Sharpston prezentate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Purrucker, citată anterior, guvernul francez subliniază că acest regulament în ansamblul său nu distinge între hotărârile judecătorești finale sau ferme, pe de o parte, și hotărârile judecătorești provizorii, pe de altă parte, nici în capitolele 1 și 2 din regulamentul menționat, nici în capitolul 3 din acesta, consacrat recunoașterii hotărârilor judecătorești. Criteriul pertinent ar fi, așadar, ca cele două cereri pendinte să aibă același obiect și aceeași cauză, condiție ce ar fi îndeplinită în cazul în care doi părinți solicită, fiecare, încredințarea aceluiași copil, fie cu titlu de măsură provizorie, fie pe calea unei hotărâri judecătorești definitive.

60 Toate persoanele interesate, în sensul articolului 23 din Statutul Curții, care au depus observații consideră că nu există litispendență în cazul în care una dintre cereri vizează luarea unor măsuri provizorii, în sensul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003, sau în cazul în care prima instanță sesizată a luat deja măsuri provizorii în sensul acestei dispoziții.

61 Comisia subliniază totuși că este dificil ca instanța sesizată în al doilea rând să determine dacă măsurile provizorii sunt luate de instanța competentă pentru soluționarea cauzei pe fond sau dacă este vorba despre măsuri provizorii în sensul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003. Tocmai pentru acest motiv, Comisia susține aceeași teză ca cea susținută de guvernul german, și anume că o procedură prin care se urmărește luarea unor măsuri provizorii este o procedură autonomă, care se termină prin pronunțarea hotărârii judecătorești prin care se iau asemenea măsuri. Aceasta recunoaște totuși că ar fi necesar să se facă o excepție de la acest principiu în cazul în

care dreptul național impune reclamantului să inițieze o procedură de măsuri provizorii înainte de a putea introduce o procedură pe fond.

62 Majoritatea persoanelor interesate care au depus observații au precizat că, deși norma referitoare la litispendență prevăzută la articolul 19 din Regulamentul nr. 2201/2003 este identică cu cea care figurează la articolul 21 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (JO L 304, p. 1, și – text modificat – p. 77), prin Convenția din 25 octombrie 1982 privind aderarea Republicii Elene (JO L 388, p. 1), prin Convenția din 26 mai 1989 privind aderarea Regatului Spaniei și a Republicii Portugheze (JO L 285, p. 1), precum și prin Convenția din 29 noiembrie 1996 privind aderarea Republicii Austria, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei (JO 1997, C 15, p. 1, denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles"), și cu cea care figurează la articolul 27 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74), obiectivul și celelalte dispoziții din aceste diverse texte sunt prea diferite pentru a aplica, în contextul Regulamentului nr. 2201/2003, soluții eventual adoptate în cadrul Convenției de la Bruxelles sau al Regulamentului nr. 44/2001.

63 Guvernul german subliniază, printre altele, că, în materiile de drept civil care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001, o măsură provizorie nu are decât o putere de lucru judecat limitată, în timp ce hotărârea judecătorească pe fond dobândește putere de lucru judecat deplină. Nu aceasta ar fi situația în cazul unei măsuri provizorii adoptate în materia autorității părintești, care nu ar avea decât o putere de lucru judecat formală, dar nematerială, în sensul că aceasta ar putea ulterior să facă obiectul unei noi hotărâri judecătorești pentru a se ține seama de împrejurări noi. Pe de altă parte, astfel cum a arătat Comisia, normele privind conflictele între hotărârile judecătorești sunt diferite.

Răspunsul Curții

64 Normele privind litispendența au ca scop, în interesul bunei administrări a justiției în cadrul Uniunii, să evite desfășurarea unor proceduri paralele la instanțe judecătorești din diferite state membre și posibilitatea pronunțării, în acest mod, a unor hotărâri judecătorești contradictorii (a se vedea în acest sens, referitor la Convenția de la Bruxelles, Hotărârea din 9 decembrie 2003, Gasser, C-116/02, Rec., p. I-14693, punctul 41, precum și Hotărârea din 14 octombrie 2004, Mærsk Olie & Gas, C-39/02, Rec., p. I-9657, punctul 31).

65 Potrivit dispozițiilor articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003, există litispendență în cazul în care acțiuni referitoare la răspunderea părintească privind un copil, având același obiect și aceeași cauză, se introduc în fața instanțelor judecătorești din state membre diferite. În această privință, nu este necesar ca acțiunile să fie formulate între aceleași părți.

66 Având în vedere obiectivele urmărite prin Regulamentul nr. 2201/2003 și împrejurarea că textul articolului 19 alineatul (2) din acest regulament, în loc să se refere la termenul „litispendență", astfel cum este folosit în diversele sisteme juridice naționale ale statelor membre, enunță mai multe condiții materiale ca elemente ale unei definiții, este necesar să se concluzioneze că noțiunile utilizate la articolul 19 alineatul (2) menționat pentru determinarea unei situații de litispendență trebuie considerate autonome (a se vedea în acest sens, referitor la Convenția de la Bruxelles, Hotărârea din 8 decembrie 1987, Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, Rec., p. 4861, punctul 11).

67 Noțiunile „același obiect" și „aceeași cauză" trebuie să fie definite luându-se în considerare obiectivul articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003, care este acela de a preveni pronunțarea unor hotărâri judecătorești incompatibile.

68 În cadrul Convenției de la Bruxelles, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că obiectul unui litigiu constă în scopul cererii (a se vedea Hotărârea din 6 decembrie 1994, Tatry, C-406/92, Rec., p. I-5439, punctul 41). Pentru a verifica dacă două cereri au același obiect, trebuie să se țină seama de pretențiile reclamanților în fiecare dintre litigii (Hotărârea din 8 mai 2003, Gantner Electronic, C-111/01, Rec., p. I-4207, punctul 26). Pe de altă parte, Curtea a interpretat noțiunea „cauză" în sensul că include situația de fapt și norma juridică invocate ca temei al cererii (a se vedea Hotărârea Tatry, citată anterior, punctul 39).

69 Toate persoanele interesate care au prezentat observații susțin în mod întemeiat că nu poate exista litispendență între o cerere prin care se urmărește luarea unor măsuri provizorii, în sensul articolului 20 din regulamentul menționat, și o cerere pe fond.

70 Astfel, după cum a amintit Curtea la punctul 61 din Hotărârea Purrucker, citată anterior, articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 nu poate fi considerat o dispoziție de atribuire a unei competențe de soluționare a cauzei pe fond.

71 În plus, aplicarea dispoziției menționate nu împiedică sesizarea instanței competente pentru soluționarea cauzei pe fond. Articolul 20 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 previne orice risc de apariție a unei contradicții între o hotărâre judecătorească prin care se iau măsuri provizorii în sensul articolului 20 din acest regulament și o hotărâre judecătorească pronunțată de instanța competentă pentru soluționarea cauzei pe fond, întrucât prevede că măsurile provizorii în sensul articolului 20 alineatul (1) din regulamentul menționat încetează să producă efecte atunci când instanța competentă pentru soluționarea cauzei pe fond a luat măsurile pe care le consideră corespunzătoare.

72 Litispendența în sensul articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 nu poate, prin urmare, să existe decât în cazul în care două sau mai multe proceduri

care au același obiect și aceeași cauză sunt pendinte în fața unor instanțe diferite, iar reclamanții, în aceste proceduri diferite, pretind pronunțarea unei hotărâri judecătorești care poate fi recunoscută într-un alt stat membru decât acela al unei instanțe sesizate ca urmare a competenței sale pentru soluționarea cauzei pe fond.

73 În această privință, nu se poate stabili o distincție în funcție de natura procedurilor introduse la aceste instanțe, și anume procedura de măsuri provizorii și procedura pe fond. Astfel, nici din noțiunea „hotărâre judecătorească", prevăzută la articolul 2 punctul 4 din Regulamentul nr. 2201/2003, nici din articolele 16 și 19 din acesta, referitoare la sesizarea unei instanțe judecătorești și, respectiv, la litispendență, nu rezultă că acest regulament ar face o asemenea distincție. Situația este aceeași în privința dispozițiilor regulamentului menționat referitoare la recunoașterea și la executarea hotărârilor judecătorești, precum articolele 21 și 23 din acesta.

74 În rest, recurgerea la una sau la cealaltă dintre proceduri ar putea fi dictată de specificitățile dreptului național. Comisia a evocat ipoteza unui drept național care prevede obligația inițierii unei proceduri de măsuri provizorii înainte de introducerea unei proceduri pe fond.

75 Având în vedere jurisprudența amintită la punctul 68 din prezenta hotărâre, în special Hotărârea Gantner Electronic, citată anterior, ceea ce prezintă importanță este, așadar, să se stabilească dacă pretenția reclamantului formulată în fața primei instanțe sesizate este de a obține o hotărâre judecătorească din partea acestei instanțe judecătorești ca urmare a competenței sale pentru soluționarea cauzei pe fond în sensul Regulamentului nr. 2201/2003.

76 Comparația între pretenția reclamantului din fața acestei instanțe judecătorești și cea a reclamantului din fața instanței judecătorești sesizate în al doilea rând îi va permite acesteia din urmă să aprecieze dacă există sau nu există litispendență.

77 În cazul în care reiese în mod evident din obiectul cererii formulate la prima instanță sesizată și din împrejurările de fapt pe care le descrie că aceasta nu conține niciun element care să permită să se justifice competența pentru soluționarea cauzei pe fond, în sensul Regulamentului nr. 2201/2003, a instanței judecătorești sesizate cu cererea respectivă, instanța sesizată în al doilea rând va putea să considere că nu există litispendență.

78 În schimb, în cazul în care din pretențiile reclamantului sau din elementele de fapt conținute în cererea formulată în fața primei instanțe sesizate, chiar dacă prin aceasta se urmărește luarea unor măsuri provizorii, rezultă că aceasta este introdusă la o instanță care, la prima vedere, ar putea fi competentă pentru soluționarea cauzei pe fond, este necesar ca instanța judecătorească sesizată în al doilea rând să suspende judecarea cauzei în conformitate cu articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 până când competența primei instanțe sesizate este stabilită. În funcție de împrejurări și dacă cerințele articolului 20 din acest regulament sunt îndeplinite, instanța judecătorească sesizată în al doilea rând poate lua măsurile provizorii necesare în interesul copilului.

79 Existența unei hotărâri judecătorești prin care se iau măsuri provizorii, fără să se precizeze, în această hotărâre judecătorească, dacă instanța care a luat aceste măsuri este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond, nu poate constitui o probă, în susținerea unei excepții de litispendență, a existenței unei cereri pe fond, în lipsa unor precizări referitoare la competența primei instanțe sesizate și la împrejurările de fapt conținute în cererea pe fond.

80 Cu toate acestea, este necesar ca instanța judecătorească sesizată în al doilea rând să verifice ea însăși, în măsura în care adoptă măsuri provizorii, dacă hotărârea judecătorească a primei instanțe sesizate nu era decât o etapă prealabilă pronunțării ulterioare a unei hotărâri judecătorești adoptate într-o mai bună cunoștință de cauză și în

condiții care nu ar mai fi caracterizate prin urgența pronunțării. Instanța sesizată în al doilea rând ar trebui, pe de altă parte, să verifice dacă există o unitate procedurală între pretenția care face obiectul măsurilor provizorii și o pretenție pe fond introdusă ulterior.

81 În funcție de posibilitățile prevăzute de dreptul său național, instanța judecătorească sesizată în al doilea rând poate, în cazul în care cele două litigii se desfășoară între aceleași părți, să solicite informații părții care invocă excepția de litispendență cu privire la existența litigiului invocat și la conținutul cererii. Pe de altă parte, luând în considerare împrejurarea că Regulamentul nr. 2201/2003 se întemeiază pe cooperarea și pe încrederea reciprocă între instanțele judecătorești, această instanță poate să înștiințeze prima instanță sesizată cu privire la cererea dedusă judecății sale, să atragă atenția acesteia din urmă cu privire la eventualitatea unei litispendențe, să o invite pe aceasta din urmă să îi comunice informațiile referitoare la cererea pendinte în fața sa și să își exprime poziția cu privire la competența sa în sensul Regulamentului nr. 2201/2003 sau să îi comunice orice hotărâre judecătorească deja pronunțată în această privință. În sfârșit, instanța judecătorească sesizată în al doilea rând va putea să se adreseze autorității centrale din statul său membru.

82 În cazul în care, în pofida eforturilor depuse de instanța judecătorească sesizată în al doilea rând, aceasta nu dispune de niciun element care să ateste existența unei cereri introduse la o altă instanță judecătorească, care să permită să se determine obiectul și cauza acelei cereri și care să vizeze, în special, să demonstreze competența celeilalte instanțe judecătorești sesizate în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003, aceasta are obligația ca, după un termen rezonabil de așteptare a răspunsurilor la întrebările formulate, să continue examinarea cererii cu care este sesizată.

83 Durata acestui termen rezonabil de așteptare trebuie să fie determinat de instanța judecătorească în funcție, în primul rând, de interesul copilului. Împrejurarea că este vorba despre un copil de vârstă fragedă este un criteriu care trebuie luat în considerare în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2008, Rinau, C-195/08 PPU, Rep., p. I-5271, punctul 81).

84 Trebuie amintit că obiectivul Regulamentului nr. 2201/2003 este acela ca, în interesul superior al copilului, să se permită instanței judecătorești care este cea mai apropiată de acesta și care, prin urmare, cunoaște cel mai bine situația și stadiul lui de dezvoltare să adopte deciziile necesare.

85 În sfârșit, este necesar să se sublinieze că, potrivit articolului 24 din Regulamentul nr. 2201/2003, competența instanței judecătorești din statul membru de origine nu poate fi controlată. Or, articolul 19 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede că instanța sesizată în al doilea rând trebuie să suspende judecarea cauzei în caz de litispendență tocmai pentru a permite primei instanțe sesizate să se pronunțe cu privire la propria competență.

86 Din toate aceste considerații rezultă că trebuie să se răspundă la întrebările adresate după cum urmează:

— Dispozițiile articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 nu sunt aplicabile în cazul în care o instanță judecătorească dintr-un stat membru sesizată prima în vederea luării unor măsuri în materia răspunderii părintești nu este sesizată decât pentru a pronunța măsuri provizorii în sensul articolului 20 din acest regulament, iar o instanță judecătorească dintr-un alt stat membru competentă pentru soluționarea cauzei pe fond în sensul aceluiași regulament este sesizată în al doilea rând cu o cerere prin care se urmărește luarea acelorași măsuri, fie cu titlu provizoriu, fie cu titlu definitiv.

— Împrejurarea că o instanță judecătorească dintr-un stat membru este sesizată în cadrul unei proceduri de măsuri provizorii sau că o hotărâre judecătorească este pronunțată în cadrul unei asemenea proceduri și că din niciun element al cererii introduse sau al hotărârii judecătorești pronunțate nu reiese că instanța judecătorească sesizată cu cererea de măsuri provizorii este competentă în sensul Regulamentului nr. 2201/2003 nu exclude în mod obligatoriu posibilitatea ca, astfel cum permite eventual dreptul național al acestui stat membru, să existe o cerere pe fond care să aibă legătură cu cererea de măsuri provizorii și care să conțină

elemente vizând să demonstreze că instanța judecătorească sesizată este competentă în sensul acestui regulament.

— Atunci când, în pofida eforturilor depuse de instanța judecătorească sesizată în al doilea rând pentru a fi informată de partea care invocă litispendența, de prima instanță sesizată și de autoritatea centrală, instanța judecătorească sesizată în al doilea rând nu dispune de niciun element care să permită să se determine obiectul și cauza unei cereri introduse la o altă instanță judecătorească și care să vizeze în special să demonstreze competența acestei instanțe judecătorești în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003 și atunci când, din cauza unor împrejurări particulare, interesul copilului impune pronunțarea unei hotărâri judecătorești susceptibile de recunoaștere în alte state membre decât cel al instanței sesizate în al doilea rând, această din urmă instanță judecătorească are obligația ca, după un termen rezonabil de așteptare a răspunsurilor la întrebările formulate, să continue examinarea cererii cu care este sesizată. Durata acestui termen rezonabil de așteptare trebuie să țină seama de interesul superior al copilului având în vedere împrejurările specifice litigiului în cauză.

Cu privire la cheltuielile de judecată

87 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Dispozițiile articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, nu sunt aplicabile în cazul în care o instanță judecătorească dintr-un stat membru sesizată prima în vederea luării unor măsuri în materia răspunderii părintești nu este sesizată decât pentru a pronunța măsuri provizorii în sensul articolului 20 din acest regulament, iar o instanță judecătorească dintr-un alt stat membru competentă pentru soluționarea cauzei pe fond în sensul aceluiași regulament este sesizată în al doilea rând cu o cerere prin care se urmărește luarea acelorași măsuri, fie cu titlu provizoriu, fie cu titlu definitiv.

Împrejurarea că o instanță judecătorească dintr-un stat membru este sesizată în cadrul unei proceduri de măsuri provizorii sau că o hotărâre judecătorească este pronunțată în cadrul unei asemenea proceduri și că din niciun element al cererii introduse sau al hotărârii judecătorești pronunțate nu reiese că instanța judecătorească sesizată cu cererea de măsuri provizorii este competentă în sensul Regulamentului nr. 2201/2003 nu exclude în mod obligatoriu posibilitatea ca, astfel cum permite eventual dreptul național al acestui stat membru, să existe o cerere pe fond care să aibă legătură cu cererea de măsuri provizorii și care să conțină elemente vizând să demonstreze că instanța judecătorească sesizată este competentă în sensul acestui regulament.

Atunci când, în pofida eforturilor depuse de instanța judecătorească sesizată în al doilea rând pentru a fi informată de partea care invocă litispendența, de prima instanță sesizată și de autoritatea centrală, instanța judecătorească sesizată în al doilea rând nu dispune de niciun element care să permită să se determine obiectul și cauza unei cereri introduse la o altă instanță judecătorească și care să vizeze în special să demonstreze competența acestei instanțe judecătorești în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003 și atunci când, din cauza unor

împrejurări particulare, interesul copilului impune pronunțarea unei hotărâri judecătorești susceptibile de recunoaștere în alte state membre decât cel al instanței sesizate în al doilea rând, această din urmă instanță judecătorească are obligația ca, după un termen rezonabil de așteptare a răspunsurilor la întrebările formulate, să continue examinarea cererii cu care este sesizată. Durata acestui termen rezonabil de așteptare trebuie să țină seama de interesul superior al copilului având în vedere împrejurările specifice litigiului în cauză.

Semnături